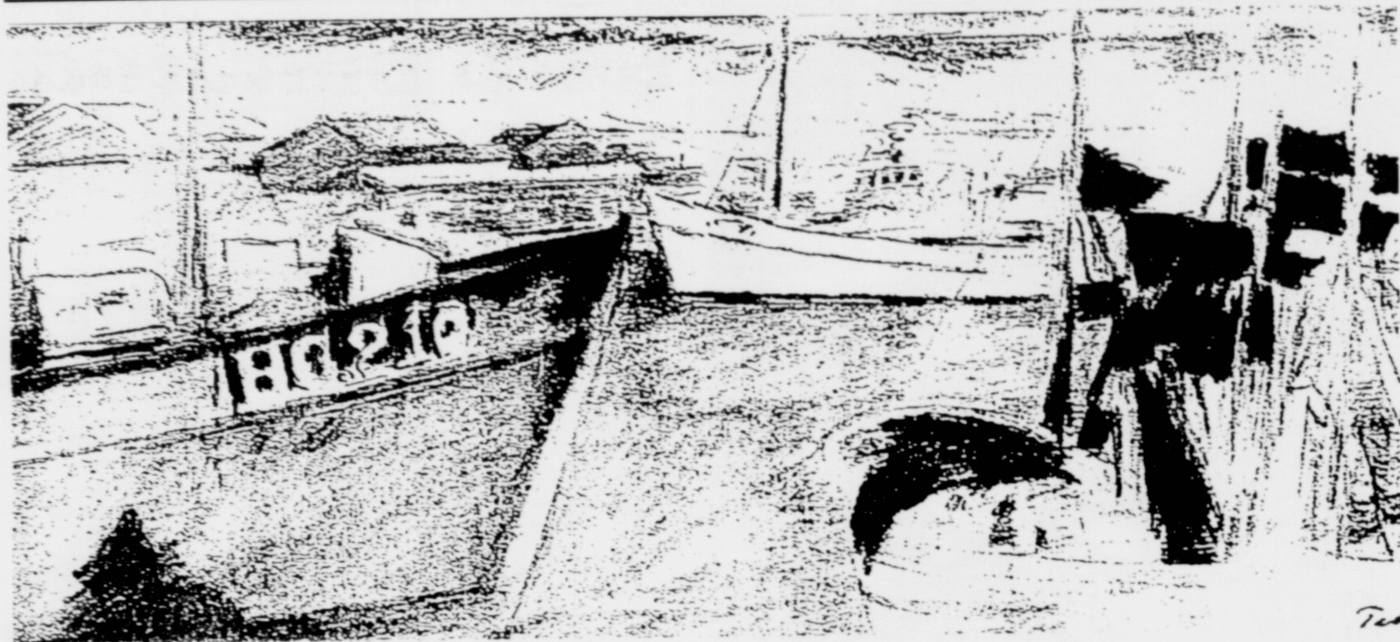

Weekend-avísir vitjar føroyingar í Hirtshals:

Hjálpið Danmark, takið ein føroying

Fólkaflýtingin úr Føroyum hevur nú fingið talið av føroyingum í Hirtshals at vaksa upp móti túsund. Føroyingarnir klára seg væl fáa skjótt arbeiði, mein heilt uttan trupulleikar fella føroyingarnir ikki til í tí fremmanda

Eftir Egon Balsby, tekning: Palle Pio,
týtt hevur Andrea á Regni, praktikantur

Og har stóðu tey so. Tann 17. juni í fjør. Á keini í Esbjerg eftir ein siglur uppá tvey døgn úr Tórshavn. Elsebeth og Poulei Danielson og teirra seks børn, fimm dreingir og ein genta. Offur yvir fyrri skráðlinum í føroyska búskapinum, sum so harðliga hevði tugað tepið undan teirra tilveru.

Allar ognirnar høvdu tey í nøkrum kuffertum. Alt búið var eftir í Føroyum, so her var talan um rættiliga at byrja av nýggjum. Vinir úr Føroyum í Esbjerg hjálptu til ta fyrstu tíðina, men skjótt lógu framtíðarætlanir hjá hjúnunum klárar.

Eftir trimum vikum syrgdu tey fyrri at nøkur grundleggjandi ting komu í rætt lag, so tey kundu byrja ein nýggjan lívshátt, ólúka tí fyrrverandi lívinum úti á oyggjum á Atlantshavinum.

At tey valdu júst Hirtshals, var kanska tilvildarlígt, men í familjan valdi kortini eitt kent umhvørvi, við at búseta seg í tí norðurljódska fiskibýnum, ið tey síðstu árinu hevur tikið ímóti nokrum hundrad føroyingum, so at hetta niður-setuland av tí norðurlatlantiska fólkinum nú hevur rundað tey 900, sum ger Hirtshals til tann bý í Danmark, ið lutfalsliga hevur flest føroyingar.

Og teir eru vælkomnir. Tillaga seg lættliga. Finna sjáldsama lætt teirra pláss á arbeiðsmarknaðinum hóast eitt arbeiðsloysi, sum er

yvir miðal í landinum. Og teir eru ein høgt mett arbeiðskraft, ið sermerkist bæði sum álitandi og fjøltáttadur.

Beiskleikin yvir búskaparliga skráðlinum í Føroyum hjá familjuni, er við at hvørva. Tó gloymur ein ikki so lætt, at húsini vóru seld á tvingisupphøðsølu í samband við at virksemd eitt bilverkstað fór á húsagang. Líkasum tað enn er torført at góðtaka, at tey vóru seld til bróðir ella systurdóttir bankastjóran, sum snaraði lyklinum um- til tann pris, sum lá fleiri hundradúsund krónur undir boðnum, hjúnini sjálvi bóru fram.

Bakar helma

Men farið er farið, og Elsebeth gleðir seg í staðin yvir, at hon hevur eitt gott arbeiði á Rahbæks fiskavirki, sum ger at hon kan breyðføða familjuna, og hon gremir seg ikki um at dagurin byrjar kl. 5.45. Maðurin koyrir hana til arbeiðis, og síðani vendir hann heim aftur til Skagen Landevej, haðani bómuni verða send í skúla áðrenn hann sjálvur koyrir til skúlan í Skagen.

Familjan er samlad aftur kl. 16.30, og tann seinna-part, tá »Weekendavisen« vitjaði familjuna, var Elsebeth í fer við at baka tað dagliga breyðið. Við seks børnum setast tað stór krøv til útgæðartrygðina, og tá familjan fyrirtækkir tað vanliga hvíta, føroyska breyðið, verður alt bakað

heima, líkafrá stórum breyðum, bollum til køkur. Tað berliga, men reina heimið luktar tí av heima-baking, meðan bómuni flykkjast um borðið, tá Elsebeth greiðir frá framtíðartilfinningum.

»Eg vænti, at vit verða verandi her í Danmark. Tað einasta óvissa, er bómuni. Tí eg hevði ikki klára at noyðst at sent tey aftur til Føroyar, um tey ikki fella til her. Men tibetur tyðir alt uppá at tey klára seg. Vit eru so heppin, at tey ganga øll annaðhvørt skúla ella barnagarð, sama stað. So eg kann vera viss í, at tey eru undir umsjón.»

Fyri Elisabeth er tað ikki so umráðandi, at knýta seg til føroyingarnar í Hirtshals, tó ganga bómuni í skúla í føroyahúsinum Malta, men annars er staðan greið. Familjan býr nú í Danmark, undir donskum treytum og millum kenningarnar teljast eisini danir.

Søgan hjá Danielson familjuni er eyðkend, fyrri teir føroyingar, ið tey síðstu árinu, eru fluttir til Hirtshals, har annars nógv mál verða lýð. 14 tjóðir liva lið um lið, við heilt góðum heildarpolitikki. Soleiðis eru 300 vietnamesarar, á sama hátt sum føroyingar, á arbeiðsmarknaðinum. Og vinnustjórin í býnum, hevur hesa frágæðing:

»Principielt eru vit øll fremmand. Hirtshals er lutfalsliga ein nýggjur býur. Havnin varð bygd í 1930, og tá búðu umleið 500 fólk her umleið. Nú eru vit um-

leið 15.000, og tað er torført at finna bara ein upprunaligan Hirtshalsbúgva. Øll koma vit aðrastaðni frá, og tað ger, at vit vera meiri opin yvir fyrri hvørjum øðrum. Fólk fáa møguleika her uppi. So um tey vísa við verki, at tey ætla at verða verandi her, og veita teirra stuðul til lívið í býnum, verða tey góðtakin- óansæð nationalitet.»

Søgan hjá føroyingunum í Hirtshals byrjaði í 1949, tá tann fyrsti føroyingurin búsetti seg. Tað var tann í dag 65-ára gamla Herdis Thomsen, sum forelskaði seg í einum donskum »konserveringsmester«, ið arbeiðdi í Klaksvík, haðani hon er ættað. Tey giftust, og fluttu til Hirtshals. Og sjálvt um maðurin fyra ár seinni druknaði undir fiskiskapi, hugsaði hon ikki um at fara aftur til heimlandið. Men hon fólir seg sum føroying, og ætlar eisini at doyggja sum ein. Men hennara livs-gleði sigur okkum, at tað fer ikki at henda enn á sinni.

Dialektin

Hon býr nú við sínum núverandi manni í einum hús-um uppá tær hæddir mitt í Hirtshals, og er nógd sum dagurin er langur. Men hennara »introduktion« til býin, var nú ikki heilt uttan trupuleikar. Bara ferðin frá Tórshavn til Hirtshals í 1949, var einki annað enn ein marra. Skipið kom í ódn, sum longdi um ferðina úr tveimum døgum upp í tiggju, har báturin mátti fara

inn bæði í Hetlandi, og í Bergen. Brotasjógvurin oyðilegði radiosambandið, og familjan hevði í roynd og veru uppgivið allar vónir um, at hon enn var á lívi.

Hon minnst týðliga síni fyrstu ár í Hirtshals, tá hon einfalt ikki var før fyrri, at skilja ta norðurljótsku dialektina, sum fórði til, at hon tað mesta av tíðini sat og át ís. Vektin hækkaði frá 108 til 160 pund, og tí var hon ikki errin av. Men knappliga ein dagin tosaði hon málið, og hon hevur síðan tann dag kent seg heima í býnum, har hon eisini er eitt kent and-lit. Sum heiðurslimur í tí føroyska felagnum, hevur hon ein breiðan og »detalieraðan« kunnleika til tað føroyska niðurstu-landið, og fylgir við menningini.

Føroyingar eru ikki bangnir fyrri at gera nakað til nyttu, og tí finna teir sær rættiliga skjótt arbeiði innan fyrri fiskaiðnaðin, tá teir koma til býin. Teir fara frá virki til virki, og geva ikki upp áðrenn teir hava fingið arbeiði. Tí haldi eg, at tað er órættvíst, tá onkur skrivur á føroyskar bilur: »Sparið í skatti - skjótið ein føroying.« Eg haldi ikki at tað eru nógvir føroyingar, ið liggja tí danska samfelagnum til byrðu, men tað hendir, at onkur er ónógur inn á, at føroyingar hava so lætt við at fáa arbeiði. Tað kemst helst av, at í Føroyum ikki hevur havt nakran síð fyrri arbeiðsmannafeløgum og størri samfelagsligum veit-

ingum í arbeiðsloysi, har fólk hava verið noyðd at klára seg sjálvi.

Heimið hjá Herdis er merkt av tí føroyska upprunaðum. Dukkur í flatnar føroysk klæði, prýða tí stóru ruddiliga stovuna, og hon hevur sjálv seymað sær eina føroysk klæði, sum verður nýtt til veitslur, ið føroyingarnir halda, og til familju »begivenheder«.

Tað er nú tann árliga veitslan í november, sum mest verður sæð fram til. Her eta tey teir vanligu føroysku kjøtrettirnar, sum kunnu fáa danskarar at snekja. Og tað verður væl skola niður við smágløsum. Røð Álborg Akvavit er nærmast tann føroyski tjóð-drikkurin, og á hvørja veitslu, verða fólk móttúrin við einum glasið. Eisini??

Tann stóra árliga veitslan, er nærmast ein sangveitsla, hvar tað byrjar við einum góðum orðið, og Herdis er av tí áskoðan, at um onkur hevur hug at berjast, kann hann sissast við hjálpin við einum sangi. Fyri føroyingar geldur hetta, sambært Herdis, at øll eru eins, og harvið minna tey í sinn og skinn um fiskimentannina í Hirtshals, og tað er ein av orsökunum til, at føroyingar trivast so væl í býnum.

At allir føroyingar eru eins, er óvist, men at nakrir eru meiri ágritnir enn aðrir, er Jógván Z. Djurhuus eitt frálíkt dømi uppá.

Hann kom til býin í 1989,

